

Kitabu cha Danieli - Mia Moja Hamsini na Sita

یوبن قیاقح ٲرابرد یتریلریم یهاگدی د: لایناد یایؤر نیرخآ فشک
زورما یارب

Jeff Pippenger
2024-03-24

Ku Danieli wa maono ya mwisho tunaianza kuizingatia kwa kutumia kanuni inayowakilishwa na Alfa na Omega, inayotambulisha kwamba Yeye daima huitambulisha mwisho pamoja na mwanzo. Kwa hiyo Belteshaza, ambaye ni Danieli katika aya ya kwanza kabisa ya maono ya mwisho ya Danieli, angewakilishwa pia katika sehemu ya mwisho ya maono hayo hayo. Tumetambua kwamba Belteshaza anawakilisha watu wa agano la Mungu wa siku za mwisho, ambao wanaielewa “chazon,” yaani maono ya historia ya unabii, kama inavyowakilishwa na neno “jambo,” katika aya ya kwanza. Maono hayo ya historia ya unabii ndiyo “nyakati saba” za Mambo ya Walawi ishirini na sita, zinazoleta hesabu ya miaka elfu mbili mia tano na ishirini. Belteshaza pia anaelewa “maono” katika aya ya kwanza, ambayo ni maono ya “mareh” ya miaka elfu mbili na mia tatu, yanayowakilisha kutokea kwa ghafla kwa Kristo.

Mutwe wa ikumi na ibiri, Danielu ahagararira urugendo rw’umumalayika wa mbere kandi n’urw’umumalayika wa gatatu, kuko ayo ngendo yombi asohoza umugani w’abakobwa cumi b’inkumi. Mu mutwe wa ikumi na ibiri harimo nibura ukuri gutanu kwari mu rugendo rw’Abamillerite, kugereranya ukuri urugendo rw’umumalayika wa gatatu na rwo rugomba kunyuramo no gusobanukirwa. Ayo ngendo yombi asohoza umugani w’abakobwa cumi b’inkumi, kandi abakobwa b’abanyabwenge b’ayo ngendo yombi basabwa gusobanukirwa uwo mwuka w’ubuhanuzi. Ayo ngendo yombi agomba gusobanukirwa ukuri kwa mbere k’ubuhanuzi Miller yayobowe kumenya, nk’uko kugereranywa n’“ibihe birindwi” byo mu Balewi makumyabiri na gatandatu. Izindi mpande eshatu z’izo ngero zihwanye z’imibereho n’imyumvire ziboneka mu mirongo ya nyuma y’uwo mutwe.

Kandi tangu wakati ule ambapo sadaka ya kila siku itaondolewa, na chukizo lile lifanyalo ukiwa kusimamishwa, zitakuwapo siku elfu moja mia mbili na tisini. Heri yeye angojaye, na kufika kwenye siku elfu moja mia tatu na thelathini na tano. Bali enenda zako hata mwisho utakapokuwa; kwa maana utastarehe, nawe utasimama katika sehemu yako mwishoni mwa zile siku. Danieli 12:11–13.

VaKuKriste va Xikwembu va masalela lava boxiwaka ebukwini ya Nhlovutelo va ni swihlawulekisi swinharhu leswikulu swa vuprofeta. Va hlayisa milawu ya Xikwembu, va ni ripfumelo ra Yesu, naswona va tiyisekisa Moya wa Vuprofeta.

Na akwira muciire atiri, Andika: Heri ari metwo mugambo wa irio cia utugi wa Mwana wa Ng’ondu. Ningi akwira atiri, Icio ni ciugo cia ma wa Ngai. Nindiaguire maguru-ini make nguo ndimuhooye. Na akwira atiri, Tiga gwika uguo: ni ndi ndungata hamwe nawe, na hamwe na arii a nyoko ari mar na uira wa Jesu: hooya Ngai: nigukorwo uira wa Jesu nwe roho wa urathi. Kugururio 19:9, 10.

Abakuriki ba Miller basobanukiwe neza ko “icya buri munsu,” mu gitabo cya Daniyeli, cyagereranyaga ubupagani, kandi ko “igihe icya buri munsu” “cyakuweho,” cyari umwaka wa 508. Kwanga uko kuri ni ukwanga ubutware bwa “ubuhamya bwa Yesu,” ari bwo “Mwuka w’Ubuhanuzi,” kuko Mwuka w’Ubuhanuzi agaragaza mu buryo busobanutse ko abakurikiye Miller bari bafite ukuri mu busobanuro bwabo bw’ “icya buri munsu.”

“Basi niliona kuhusiana na ‘ya Kila Siku,’ ya kwamba neno ‘dhabihu’ liliongezwa kwa hekima ya wanadamu, wala si sehemu ya maandiko; na ya kwamba Bwana aliwapa uelewa sahihi wake wale waliotoa kilio cha saa ya hukumu. Umoja ulipokuwapo, kabla ya mwaka 1844, karibu wote walikuwa na umoja juu ya uelewa sahihi wa ‘ya Kila Siku,’ lakini tangu mwaka 1844, katika machafuko, maoni mengine yamekubaliwa, nayo giza na machafuko yamefuata.”
Review and Herald, Novemba 1, 1850.

AmaMillerite aqonda ukuthi ukumelana kobuhedeni nokuvuka kobupapa buye embusweni ngo-538, kwasuswa ngonyaka ka-508. AmaMillerite ayenembile, kodwa ukuqonda kwawo kwakulinganiselwe. Abantu bakaNkulunkulu bezinsuku zokugcina, abamelwe nguBelteshazzar evesini lokuqala, bazobona ukuthi kusukela ngonyaka ka-508 kuya ku-538 kumelela inkathi yesiprofetho eyafaniswa yiminyaka engamashumi amathathu yokulungiselela emlandweni kaKristu eyandulela ukugcotshwa kwaKhe ngamandla ekubhaphathizweni kwaKhe. Bazobona ukuthi le nkathi yesiprofetho imelela futhi inkathi yesiprofetho esukela ku-1776 kuya ku-1798, nokuthi zonke lezo zinkathi ezintathu zimelela isikhathi sokubekwa uphawu kwabangukhulu namashumi amane nane ezinkulungwane esaqala ngoSeptemba 11, 2001, futhi siphetha ngomthetho weSonto osuzofika maduze.

चैप्टर बारहमा, डेनयिलले मलिराइटहरूलाई, र बेल्टशस्रद्वारा प्रतनिधित्व गरएकाहरूमा पुनः दोहोरनिपर्ने पाँच महत्त्वपूर्ण सत्यहरू र अनुभवहरूलाई प्रतनिधित्व गर्दछ। मलिराइटहरूको तेस्रो सत्य र अनुभव “ ‘डेली’ को सही दृष्टिकोण, ... प्रभुले ... न्यायको घण्टाको पुकार दनिहरूलाई दनिभयो” भन्ने हो। त्यस सत्यलाई अस्वीकार गर्नु भनेको एलेन ह्वाइटका लेखनहरूलाई अस्वीकार गर्नु हो, जुन अगमवाणीको आत्मा हो। मलिराइटहरूको चौथो सत्य र अनुभव, तथा तेस्रो स्वर्गदूतका सन्देशवाहकहरूको सत्य र अनुभव, तेहर सय पैतीस वर्षको अगमवाणी हो, जुन ५०८ मा, “डेली” हटाइएका वर्षमा, आरम्भ भयो।

هن مآل هب، 1843 هب تنهنهي هگده وت لاس چنئپ و يس و دسئس و رازه، تاکه دئپتس ده 508 ی لاس مل:
تئل ده مکنوچ، تاکه ده 1843 ی ژور اود هب هژامای یئسار هب مکه یی نیشئپ مکنوچ، 1843 اهنهت:
یرب یع یشو «ژور یس و چنئپ و دسئس و رازه هب تاگده و، تاکه دئپ هواج ی مو هب مگزوخ»
«رسل نئس خئس ده» نای، «نئدئل تئس ده» یاتاو و «naga» مل هی تی رب «تاگده» کهو واردرئ گرو
نای تاده دئل تئس ده «و، تاکه دئپ هواج ی مو هب مگزوخ»: تاده اتاو مکه یی نیشئپ هیؤب. تنهنهي هگده
1843 رسل متاخده ی تئس ده.

Baraka ya kungojea katika historia ya Wamileriti ilikuwa kwa wale wanawali wenye hekima walioipitia fadhaa ya kwanza, lakini wakaingoja njozi iliyokawia. Wamileriti walipoingojea “njozi iliyokawia” katika utimilifu wa mfano wa wanawali kumi, na wa Habakuki sura ya pili, walibarikiwa. Katika wakati huo wa kukawia ndipo walipoona kwamba walikuwa wakiutimiza mfano huo, na kwamba mwisho wake njozi “ingesema”. Wakati wao wa kukawia na fadhaa yao vilitegemea utambuzi usio sahihi kwamba miaka elfu mbili na mia tatu ingekoma mwaka 1843,

lakini kwa kweli njozi ilikuwa kwa ajili ya 1844. Fadhaa yao ilitegemea uzoefu wao uliotokezwa wakati mwaka 1843 ulipoisha pasipo kurudi kwa Kristo. Fadhaa yao, na baraka iliyotamkwa juu ya wale ambao baada ya hayo walichagua kungojea, vyote vilitegemea siku ya mwisho kabisa ya mwaka 1843, ambayo “hugusa” au “huwadia” 1844.

Ushuhuda wa kukatishwa tamaa kwa kwanza, kama utimilifu wa mfano wa wanawali kumi, unaeleweka na kurudiwa katika wale wanaowakilishwa na Belteshaza. Ukweli na uzoefu wa tano utakaotambuliwa na wale wanaowakilishwa na Belteshaza ni kwamba katika “mwisho wa siku”, Danieli “atasimama katika sehemu yake”.

“Danyeri ave ahagaze mu mugabane we kuva igihe ikimenyetso cyakurwagaho kandi umucyo w’ukuri ukaba waramurikiye ku byo yeretswe. Ahagaze mu mugabane we, yitwaje ubuhamya bwagombaga gusobanuka ku mperuka y’iminsi.” Sermons and Talks, volume 1, 225, 226.

Abamillerite banyuze mu nzira yo kwezwa yakozwe n’ukwiyongera kw’ubumenyi kwavuye mu gitabo cya Daniyeli igihe cyafungurwaga mu 1798. Abo bahagarariwe na Beluteshazari bazanyura mu nzira yo kwezwa yakozwe n’ukwiyongera kw’ubumenyi kwavuye mu gitabo cya Daniyeli igihe cyafungurwaga mu 1989. Kandi bazasobanukirwa ko igitabo cya Daniyeli gifite umugambi wihariye mu gushyirwaho ikimenyetso kw’abari ibihumbi ijana na mirongo ine na bine.

“Wakati Mungu anapompa mtu kazi maalumu ya kufanya, anapaswa kusimama katika fungu na mahali pake kama alivyofanya Danieli, akiwa tayari kuitikia mwito wa Mungu, tayari kutimiza kusudi Lake.” Manuscript Releases, juzuu ya 6, 108.

هک ن نازد ن ئرکده یتە یارە ئون رەزەشەتە ئێبە هە ک یە ناوێ، نووب نی یایکی دوال رتشی ئێ یە هە مەل
تێبەد واوتە هی یاتۆک یە مەنای ژ وە ی، ن بئێتک نامە هە ک، مەن درکارکشای و لای ناد ی بئێتک یۆ هە ب.

“Buukhaani Daani’elii fi Mul’ataa yeroo caalaatti sirriitti hubataman, warri amanan muuxannoo amantii guutumaan guutuutti adda ta’e ni qabaatu... Wanti tokko qo’annoo Mul’ataa keessaa dhugumaan hubatamu ni jira—walii galteen Waaqayyoo fi saba Isaa gidduu jiru dhihoo fi murtaa’aa dha.” The Faith I Live By, 345.

Sibadilika nga ma-Laodicea, bakatambirila embeera yaabwe ey’Obulaodicea, ne bakatambirila nti mu by’omwoyo baali bafu ng’ekiwonvu eky’amagumba amakalu; era olw’okwanukula obujulirwa obugolokofu obukwata ku mbeera yaabwe ey’okufa n’okubula, bakatambirila obwetaavu bwabwe obw’okuba abalamu ng’ekintu ekisooka ennyo.

“Pakati ketu kufufuliwa kwa utauwa wa kweli ndilo hitaji letu kuu na la dharura zaidi kuliko yote. Kulitafuta hili yapasa kuwa kazi yetu ya kwanza.” Selected Messages, kitabu cha 1, 121.

Êzîza Pîroz a Kitêbê ew e ku her kesê ku digere, dê bibîne; û Ruhê Pîroz wê hingê wan bê ser rêya têghiştinê ku ev pirtûkên Danyêl û Vahyê ne ku vê vejîna pêdivî çêdikin.

“Fwe bene bantu, apo twakutemwa bwino ico ici cebo cikalumbula kuli ifwe, pakamoneka pakati kesu ukupepuka ukukalamba.” Testimonies to Ministers, 113.

Ecipwe ca kulekela kwa ciloto ca kulekelesha ca kwa Daniele, nge cilelangwa mu cipandwa ca twelufu, cipela kumanyikwa ubupyani ubwaba bwapitamo ubwapela abantu ba cipangano cakwa

Lesaba mu nshiku sha kulekelesha, nge cilelangwa kuli Belteshazara, mu vesi ya kutendekela, iya ciloto ca kulekelesha. Apo Daniele, nge cilelangwa ngo Belteshazara, ailuka fye bwino ciloto ca mukati ica myaka amakana yabili na myanda itatu pamo ne ciloto ca panse ica myaka amakana yabili na myanda isano na makumi yabili. Ailuka “icintu,” na “ciloto.” Ailuka ciloto ca chazon na ciloto ca mareh. Ailuka ukunyanta panshi kwa ncende yakwe yashila ne cilwilo, kabili no kubwekeshiwa kwa ncende yakwe yashila ne cilwilo. Ailuka fyonse fibili ifiloto fya mumanzi ya mfula ya Ulai na Hiddekel.

Tukakendeleza somo hili katika makala inayofuata.

“Okwa ni no mukhaye muno kokhusoma okwitsulitsa Liita Iya Nyasaye; muno-muno, Daniel nende Okhubisulirwa birio khukhonyalwanga obulosi tawe engaa yosi mu mikhwaalo chifwe. Khandi shing’ang’ana khuli nende ebindi bikebe khwokhuboola mu miryango chindi, nibikanga ku bukalasi bwa Rooma nende upapa; halali khukwete okhukalusia amaaso ku ako abaroti nende abatume bakhandiika nende obulunjifu bwa Roho Omutifu wa Nyasaye. Roho Omutifu yakhupa ebintu khwo mulembe guno, khubili mu kuhewa khw’oburori nende mu makholo kaboniswa, kho okhwechesia mbu omundu omukoosi asaanira okhulesibwa enyuma, afisibwe muli Kristo, ne mbu Omwami Nyasaye we likulu nende Amalako kae basaanira okhuyingisibwa hekulu. Soma ekitabuku kya Danieli. Leta ahabwoko ahabwoko, ebyafaayo by’obukama obubonisibwa omwo. Lolela abanyasiasa, emikutano, amamili g’amasirikali amakhongo, kandi obone shinga Nyasaye yakhola okhutsindamika amalala k’abantu, nende okhulasa olukhuwa lw’obuntu mu lufu.”

“Ūtheri ūrīa Danieli aheirwo nī Ngai nīwaheanirwo mūno nī ūndū wa mīthenya īno ya mūth mwisho. Kūhoya kūrīa aonire arī mītwe-inī ya Ulai na Hiddekel, njiūra nene cia Shinar, rīu nīgūtwaranīrwo na ūhoro wa gūhingūrīka kwacio, na meciiria mothe marīa meheretwo nīmakūhūthira narua.”

“Li hember şert ū mercên neteweya Cihûyan dema ku pêxemberiyên Daniyê hatin dayîn.

“Nitwike umwanya munini kurushaho wo kwiga Bibiliya. Ntidusobanukiwe Ijambo uko dukwiriye. Igitabo cy’Ibyahishuwe gitangirana n’itegeko riduhamagarira gusobanukirwa inyigisho gikubiyemo. Imana iravuga iti: ‘Hahirwa usoma, hahirwa n’abumva amagambo y’ubu buhanuzi, bakitondera ibyanditswemo: kuko igihe kiri bugufi.’ Nitumara twebwe nk’ubwoko gusobanukirwa icyo iki gitabo kitubwiye, hazaboneka muri twebwe ububutse bukomeye. Ntidusobanukiwe byuzuye amasomo kitwigisha, nubwo twarahawe itegeko ryo kugishakashaka no kukiga.”

“ku meġan niġa, xarankat yi ye Daniel ani Liiwri ne Revelation la fɔ ko olu ye libri dannenw ye, ani mɔgɔw ye olu la bɔ. Fɛn-sira min na a bɔra ko a ye gundo ye, ka mɔgɔ caman dɔɔnin i ma se ka a yere bɔ, Ala yere bolo de y’o bɔra A Kuma nin yɔrɔw la. Tɔgɔ beere ‘Revelation’ yere y’a jira ko kuma min be fɔ ko a ye libri dannen ye, o tɛ se ka tiŋe ye. ‘Revelation’ kɔrɔ ye ko fenna min ka bon, o be jira. Libri nin la tiŋew be fɔ mɔgɔw ye minnu be keli nin labanw waatiw la. An be se ka tiŋe ko an be se ka tiŋegundo fɛn-sira bɔlen kɔnɔ sanfenw senekene yɔrɔ la. A tɛ ka kɛ ko an be se ka tiŋe ka tsaya kenema. An ka don, nka a tɛ ni hakilitigiya-bali ani danayabaliya miiriw ye, wa fɔ ni senkan-juguya ye, nka ni bonya ani Ala siraba ye. An be

sigida waati ma min na Revelation libri la annabawliyaw be dafa.... ”

“Ku na kumikumbi kwa Nzambi mpe lufiminu lwa Yezu Klisto, yina kele mpeve ya profesii. Mabanga ya ntalu ya kuluta mfunu ke monanaka na Ndinga ya Nzambi. Bantu yina ke sosa Ndinga yayi fwete bumba mayele mawu pwelele. Ata fioti ve, bo fwete kukipesa na nzala ya kupotoka na kudia to na kunwa.

و موهنووبلوق یملووه وهی یی نارگراب نن اوتان ؛تئی چهدکئیت نایکشئیم ،ن هکب منامهئ رهگهئ
منهمی د مبه هی نه نای دنهوی هپ ی مناتش وهی ی انام ی مهنیزؤد وب نرگب لوق یی لئؤکل ده
هی یوهز مهئ یووزئیم یی اکهی یاتؤک

“Buku bya Danieli na Okusuururwa bwe biritegeererwa bulungi okusingawo, abakkiriza baliba n’okumanyira kw’eddiini okw’enjawulo ddala. Baliwa ebifaananyi ebyo eby’emiryango egyaggule egy’omu ggulu, omutima n’amagezi ne bikwatibwe empisa eyo bonna gye balina okukulaakulanya basobole okutegeera omukisa ogwo ogulina okuba empeera y’abalongoofu mu mutima.

“Bwana atawabariki wote watakaotafuta kwa unyenyekevu na upole kuelewa yale yaliyofunuliwa katika Ufunuo. Kitabu hiki kina mengi sana yaliyojaa uzima wa milele na utukufu tele, hata wote wakisomao na kukichunguza kwa bidii hupokea baraka iliyowekwa kwa ajili ya wale ‘wasiyaosikia maneno ya unabii huu, na kuyashika yaliyoandikwa humo.”

“Kimunga kimwe kikamenyekana rwose mu kwiga Ibyahishuwe—uko isano iri hagati y’Imana n’ubwoko bwayo ikomeye kandi isobanutse neza.

وهئ .تئیرن یبهد ادهن اهئ ج مهئ و نامسائی یی نوودر مگ ناوئینهل رهنئ مروسر مس یکهئ هی دنهوی هپ وهئ
،ارد سؤم تاپ یهگروود هل ان نهحؤی وب یهکهئ یی حوه مبه رتاود ،نارک ارکشائی لای ناد وب یی مناتش
دن هچ ات ،ییسرپ راج وود لای ناد .نئیردنئ توخب موهئ یی ایرو مبه تئیبهد مکووت ر مپ وود مهئ .نارکواوهد
؟تاک یی اتؤک اته تئین هی اخده

“Ndzi twe, kambe a ndzi twisisanga; kutani ndzi ku, O Hosi yanga, makumu ya swilo leswi ma ta va yini? Kutani A ku, Famba ndlela ya wena, Daniele; hikuva marito lawa ma pfariwile, ma tlhela ma fungheriwa ku fikela enkarhini wa makumu. Vo tala va ta basisiwa, va endlwa vo basa, va tlhela va ringiwa; kambe lavo hamboloka va ta endl hi ku hamboloka; naswona a ku na ni un’we exikarhi ka lavo hamboloka la nga ta twisisa; kambe lavo tlhariha va ta twisisa. Ku sukela enkarhini lowu gandzelo ra masiku hinkwawo ri nga ta susiwa, ni manyala lama endlaka ku onhaka ma nga ta vekiwa, ku ta va ni masiku ya gidi rin’we na madzana mambirhi ni makume nkaye. Ku katekile loyi a rindzaka, a fika eka masiku ya gidi rin’we na madzana manharhu ni makume nhlanhu. Kambe wena, famba ndlela ya wena ku fikela makumu ma fika; hikuva u ta wisa, kutani u ta yima exiyavweni xa wena emakumu ya masiku.”

“Bu ku kitabu, ne ku Mwana wa Simba wa kabila ya Yuda, ye alifungua mihuri yake na kumpa Yohana ufunuo wa mambo yatakayokuwapo katika siku hizi za mwisho.

“Danyeli alisimama katika sehemu yake ili kutoa ushuhuda wake, ambao ulikuwa umetiwa muhuri hata wakati wa mwisho, hapo ujumbe wa malaika wa kwanza ulipopaswa kutangazwa kwa ulimwengu wetu. Mambo haya yana umuhimu usio na kikomo katika siku hizi za mwisho; lakini ingawa ‘wengi watatakaswa, na kufanywa weupe, na kujaribiwa,’ ‘waovu watatenda

maovu: wala hakuna hata mmoja wa waovu atakayeelewa.’ Jinsi jambo hili lilivyo kweli! Dhambi ni uasi wa sheria ya Mungu; na wale ambao hawatakubali nuru kuhusu sheria ya Mungu hawataelewa kutangazwa kwa ujumbe wa malaika wa kwanza, wa pili, na wa tatu. Kitabu cha Danieli kimefunguliwa katika ufunuo aliopewa Yohana, nacho hutusogeza mbele hadi matukio ya mwisho kabisa katika historia ya dunia hii.

“Je, ndugu zetu watakumbuka kwamba tunaishi katikati ya hatari za siku za mwisho? Soma Ufunuo kwa uhusiano na Danieli. Fundisheni mambo haya.” Testimonies to Ministers, 112–115.